

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2023
ΕΡΕΥΝΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ
Αποτελέσματα για την Κύπρο

Λευκωσία - Κύπρος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Σύνοψη	2
2. Κριτήρια χορήγησης δανείων (προσφορά δανείων)	4
2.1. Κριτήρια χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις	4
2.2. Κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά	5
2.3. Κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά	6
2.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο	6
3. Απορριφθείσες αιτήσεις	7
4. Ζήτηση δανείων	8
4.1. Ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις.....	8
4.2. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για στεγαστικά δάνεια	9
4.3. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	10
4.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο	10
5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων	11
6. Σημειώσεις	14

1. Σύνοψη

Τα αποτελέσματα της Έρευνας Τραπεζικών Χορηγήσεων (ΕΤΧ) Ιανουαρίου 2023 (Έρευνα)¹ καταγράφουν τις μεταβολές στα κριτήρια χορήγησης και στη ζήτηση δανείων που σημειώθηκαν στην Κύπρο το τέταρτο τρίμηνο του 2022 σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο του έτους. Παρουσιάζουν επίσης τις μεταβολές που αναμένεται να σημειωθούν το πρώτο τρίμηνο του 2023 σε σύγκριση με το τέταρτο τρίμηνο του 2022. Τονίζεται ότι, τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τις αντιλήψεις και προσδοκίες των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών και δεν αντικατοπτρίζουν όποιες αντιλήψεις, προσδοκίες ή εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) (βλ. Σημειώσεις). Στον πιο κάτω πίνακα και κείμενο παρουσιάζεται σύνοψη των αποτελεσμάτων, ενώ πληρέστερη ανάλυση ακολουθεί στις επόμενες ενότητες. Επιγραμματικά αναφέρεται ότι, για όλες τις κατηγορίες δανείων, συνεχίζουμε να διανύουμε περίοδο αυστηρότερων κριτηρίων, και άρα μειωμένης προσφοράς δανείων, καθώς και μειωμένης ζήτησης.

Σύνοψη αποτελεσμάτων ΕΤΧ, Ιανουάριος 2023	Κύπρος	
	2022Q4	2023Q1 (προσδοκίες)
Κριτήρια χορήγησης δανείων		
Επιχειρήσεις	Αυστηρότερα	Αυστηρότερα
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά Δάνεια	Αυστηρότερα	Αυστηρότερα
- Καταναλωτικά και λοιπά Δάνεια	Αυστηρότερα	Αυστηρότερα
Ζήτηση δανείων		
Επιχειρήσεις	Μείωση	Μείωση
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά Δάνεια	Μείωση	Μείωση
- Καταναλωτικά και λοιπά Δάνεια	Μείωση	Μείωση

Πηγή: ΚΤΚ

¹ - Η παρούσα ΕΤΧ διεξήχθη κατά την περίοδο 12 Δεκεμβρίου 2022 – 10 Ιανουαρίου 2023. Στην ανάλυση των αποτελεσμάτων για την Κύπρο χρησιμοποιείται ο δείκτης διάχυσης (diffusion index). Περαιτέρω πληροφορίες παρουσιάζονται στην περιγραφή της μεθοδολογίας της εν λόγω έρευνας [εδώ](#).
 - Στα γραφήματα της παρούσας έκθεσης, στις περιπτώσεις που δεν διακρίνονται συγκεκριμένες γραμμές ή ράβδοι στα διαγράμματα, ο δείκτης διάχυσης βρίσκεται στο 0 για το συγκεκριμένο τρίμηνο και μπορεί να υποδηλοί ότι, είτε δεν σημειώθηκε μεταβολή από το προηγούμενο τρίμηνο, είτε ότι οι απαντήσεις των τραπεζών αντισταθμίζονται μεταξύ τους.
 - Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της αντίστοιχης έρευνας για τη ζώνη του ευρώ είναι διαθέσιμη [εδώ](#).

Σύμφωνα με την Έρευνα, **το τέταρτο τρίμηνο του 2022, τα κριτήρια χορήγησης δανείων² τόσο προς επιχειρήσεις όσο και για όλες τις κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά έγιναν αυστηρότερα** για τρίτο συνεχόμενο τρίμηνο. Λόγω της συνεχιζόμενης υψηλής αβεβαιότητας, η αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο συνεχίζει να συμβάλλει στην αυστηροποίηση των κριτηρίων τους για χορήγηση δανείων. Επιπρόσθετα, στη θέσπιση αυστηρότερων κριτηρίων χορήγησης επιχειρηματικών και στεγαστικών δανείων, το τέταρτο τρίμηνο του 2022, συνέβαλε και η μειωμένη ανοχή των τραπεζών στον κίνδυνο. Συγκεκριμένα, η εκτίμηση των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο σε σχέση με τα επιχειρηματικά δάνεια, αφορούσε τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές, τη φερεγγυότητα των δανειοληπτών και τις ζητούμενες εξασφαλίσεις, ενώ ο αυξημένος κίνδυνος για τα δάνεια προς τα νοικοκυριά σχετίζεται με τη χειροτέρευση της κατάστασης και των προοπτικών της οικονομίας.

Το τέταρτο τρίμηνο του 2022, οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων³ προς επιχειρήσεις έγιναν αυστηρότεροι. Η αυστηροποίηση αφορούσε το περιθώριο των τραπεζών για τα δάνεια υψηλότερου κινδύνου (αύξηση της διαφοράς έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς), τις απαιτήσεις για παροχή εξασφαλίσεων, καθώς και άλλους όρους και προϋποθέσεις σε σχέση με τις ρήτρες και τη διάρκεια των δανείων. Σύμφωνα με την Έρευνα, η αυστηροποίηση στους συνολικούς όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων αντανάκλα την αυξημένη αντίληψη κινδύνου από τις τράπεζες και τη μειωμένη ανοχή τους στον κίνδυνο. Αντίθετα, ο ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα, στην περίπτωση των επιχειρηματικών δανείων, υποδείχθηκε ως αντισταθμιστικός παράγοντας στην αυστηροποίηση των συνολικών όρων και τις προϋποθέσεων κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2022. Το ίδιο τρίμηνο, **πιο αυστηροί έγιναν και οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων προς νοικοκυριά για στεγαστικά και, περισσότερο, για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια.** Συγκεκριμένα, για όλες τις κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά, η αυστηροποίηση αφορούσε το περιθώριο των τραπεζών τόσο για τα συνήθη δάνεια όσο και για δάνεια υψηλότερου κινδύνου (αύξηση περιθωρίου), καθώς και άλλους όρους και προϋποθέσεις όπως η διάρκεια και το μέγεθος του δανείου. Η εξέλιξη αυτή αντανάκλα, σύμφωνα με την Έρευνα, την αυξημένη αντίληψη κινδύνου από τις τράπεζες και τη μειωμένη ανοχή κινδύνου και στη συγκεκριμένη περίπτωση των στεγαστικών δανείων τον μειωμένο ανταγωνισμό.

Από πλευράς ζήτησης, **η καθαρή ζήτηση δανείων στην Κύπρο από επιχειρήσεις και νοικοκυριά κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2022 συνέχισε να καταγράφει μείωση.** Η καθαρή μείωση της ζήτησης επιχειρηματικών δανείων αποδίδεται κυρίως στη μειωμένη ζήτηση για χρηματοδότηση πάγιων επενδύσεων και στην αύξηση των δανειστικών επιτοκίων. Από την άλλη, οι παρατεταμένες πληθωριστικές πιέσεις φαίνεται να συμβάλλουν στην αύξηση της ζήτησης για χρηματοδότηση αποθεμάτων και κεφαλαίων κίνησης κατά το υπό αναφορά τρίμηνο, αν και σε λιγότερο βαθμό από το προηγούμενο τρίμηνο ενδεχομένως λόγω της μείωσης που παρατηρήθηκε στις τιμές της ενέργειας και στο κόστος παραγωγής. Όσον αφορά τα νοικοκυριά, η καθαρή μείωση της ζήτησης για στεγαστικά δάνεια οφείλεται, σύμφωνα με την Έρευνα, στην αύξηση των επιτοκίων, στην επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και στις λιγότερο ευνοϊκές εκτιμώμενες προοπτικές της αγοράς κατοικιών. Αντίστοιχα, η μείωση της ζήτησης για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια αποδίδεται από τις τράπεζες στη μείωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, στην αύξηση των επιτοκίων και στη μείωση των δαπανών για αγορά διαρκών καταναλωτικών αγαθών.

Σύμφωνα με τις προσδοκίες των τραπεζών, φαίνεται ότι η περίοδος μειωμένης προσφοράς και ζήτησης δανείων αναμένεται να συνεχιστεί και το πρώτο τρίμηνο του 2023. Συγκεκριμένα, **οι τράπεζες αναμένουν αυστηρότερα κριτήρια χορήγησης δανείων στην Κύπρο για όλες τις κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά και, σε μεγαλύτερο βαθμό, για επιχειρηματικά δάνεια.** Την ίδια στιγμή **η καθαρή ζήτηση δανείων στην Κύπρο αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω, τόσο από επιχειρήσεις όσο και από νοικοκυριά, για όλες τις κατηγορίες δανείων.**

² Τα κριτήρια χορήγησης δανείων αποτελούν τις εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές ή τα κριτήρια μιας τράπεζας για την έγκριση δανείου. Τόσο τα νέα δάνεια όσο και η αναχρηματοδότηση δανείων, δηλαδή η παράταση στη διάρκεια ενός δανείου ή η αύξηση του ποσού του δανείου, λαμβάνονται υπόψη. Θεσπίζονται πριν από την έναρξη της διαπραγμάτευσης για τους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείου και πριν από την απόφαση για έγκριση/απόρριψη του δανείου. Καθορίζουν τους τύπους των δανείων που η τράπεζα θεωρεί επιθυμητούς ή μη, τις προτεραιότητες από γεωγραφική ή τομεακή άποψη, τις εξασφαλίσεις που θεωρούνται αποδεκτές ή μη, κτλ. Τα κριτήρια χορήγησης δανείων προσδιορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά του δανειολήπτη βάσει των οποίων μπορεί να ληφθεί ένα δάνειο.

³ Τους όρους και προϋποθέσεις του δανείου που στην ουσία έχει εγκριθεί, όπως ορίζονται στη δανειακή σύμβαση. Για αναλυτική επεξήγηση και σχετικά αποτελέσματα της Έρευνας βλέπε **Παράρτημα**.

2. Κριτήρια χορήγησης δανείων (προσφορά δανείων)

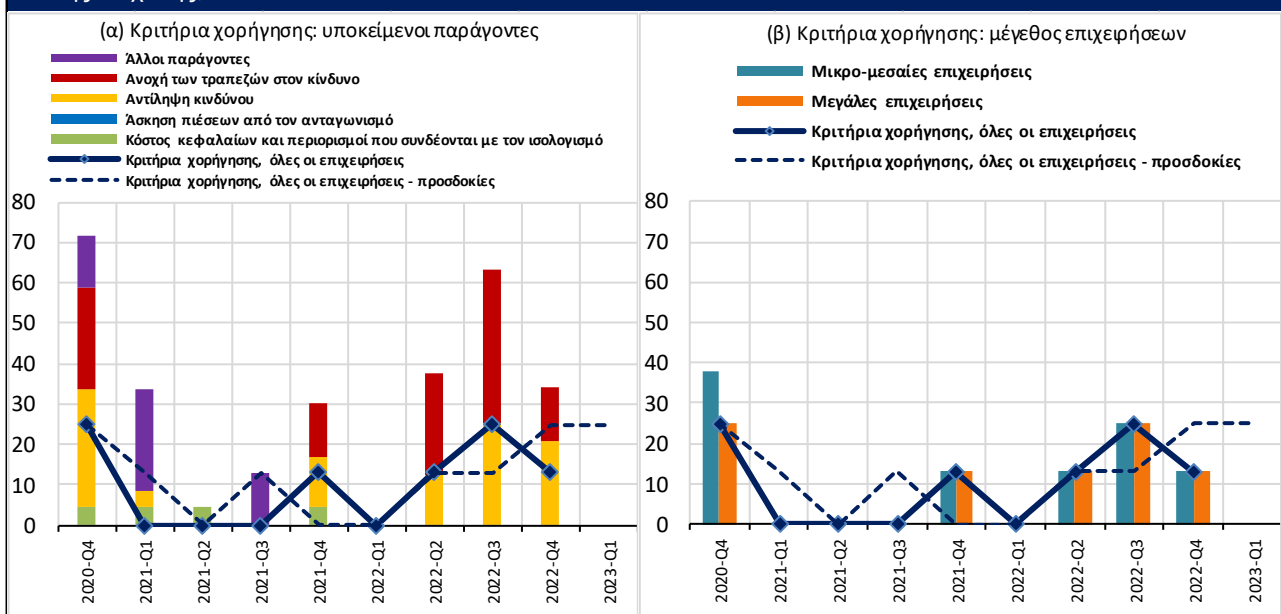
2.1. Κριτήρια χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις⁴

Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2022, τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς επιχειρήσεις στην Κύπρο έγιναν αυστηρότερα, αν και σε μικρότερο βαθμό σε σχέση με τις προσδοκίες που είχαν καταγραφεί στην Έρευνα του προηγούμενου τριμήνου. Είναι το τρίτο συνεχόμενο τρίμηνο που τόσο η αντίληψη αυξημένου κινδύνου των τραπεζών όσο και η μειωμένη ανοχή κινδύνου συμβάλουν στη θέσπιση αυστηρότερων κριτηρίων χορήγησης επιχειρηματικών δανείων (βλ. **Διάγραμμα 1(α)**). Οι τράπεζες συνεχίζουν να ενεργούν επιφυλακτικά, καθώς οι εκτιμώμενοι κίνδυνοι και η αβεβαιότητα για τις οικονομικές προοπτικές παραμένουν σημαντικοί. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Έρευνα, η αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο το τέταρτο τρίμηνο του 2022 αφορούσε τόσο τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές όσο και την κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες, καθώς και τις ζητούμενες εξασφαλίσεις. Τα κριτήρια χορήγησης δανείων κατά το υπό αναφορά τρίμηνο, έγιναν αυστηρότερα τόσο για δάνεια προς μικρομεσαίες όσο και για δάνεια προς μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 1(β)**).

Διάγραμμα 1 Αλλαγές στα κριτήρια χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις:

(α) υποκείμενοι παράγοντες και (β) μέγεθος επιχειρήσεων

Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνσή, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "Ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών.

"Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα", "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από χρηματοδότηση μέσω της αγοράς".

"Αντίληψη κινδύνου" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες/φερεγγυότητα δανειολήπτη" και "Κίνδυνος όσον αφορά τις ζητούμενες εξασφαλίσεις".

Οι **"Άλλοι παράγοντες"** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

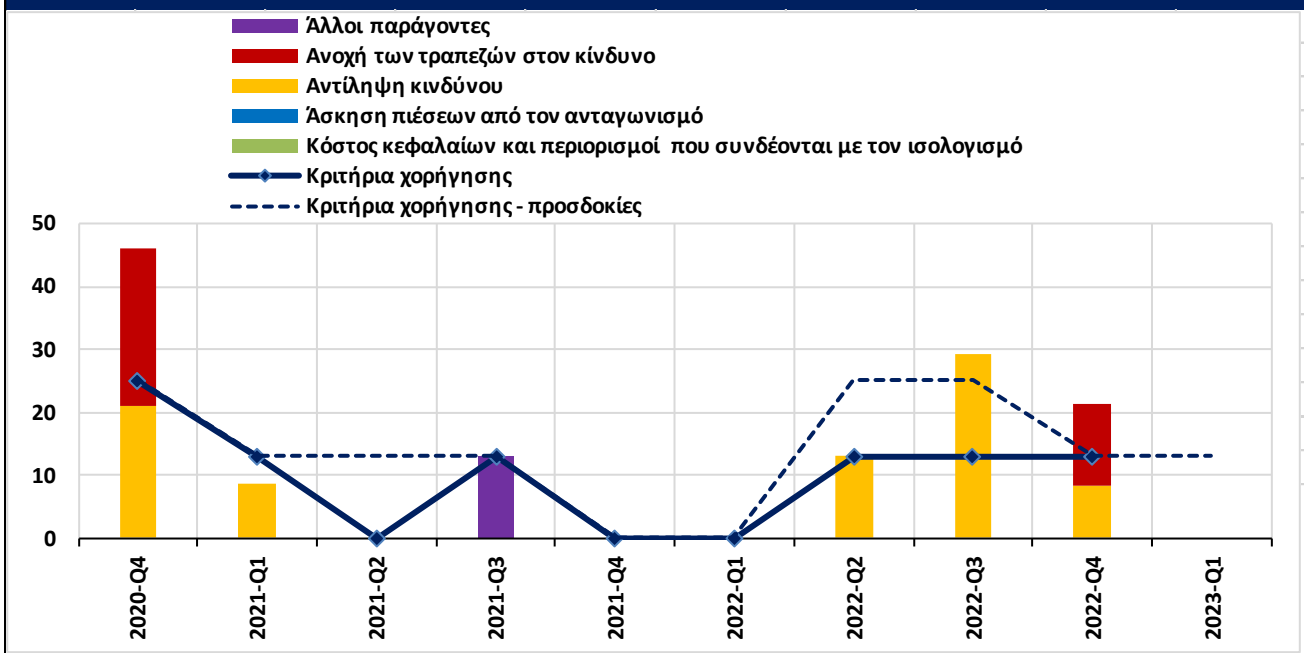
⁴ Ο όρος «επιχειρήσεις» αναφέρεται σε μη-χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις.

2.2. Κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά

Η αυστηροποίηση συνεχίστηκε και στα κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2022, εξέλιξη σύμφωνη με τις προσδοκίες που είχαν διατυπωθεί στην Έρευνα του προηγούμενου τριμήνου. Η αυξημένη αντίληψη κινδύνου, σε σχέση με τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές, και η μειωμένη ανοχή των τραπεζών στον κίνδυνο ήταν οι κύριοι παράγοντες για την υιοθέτηση αυστηρότερων κριτηρίων χορήγησης στεγαστικών δανείων το τέταρτο τρίμηνο του 2022 (βλ. **Διάγραμμα 2**). Σημειώνεται ότι κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2022, σε αντίθεση με τα προηγούμενα δύο τρίμηνα, τόσο οι προοπτικές για την αγορά κατοικίας όσο και η φερεγγυότητα δανειολήπτη είχαν ουδέτερο αντίκτυπο στα κριτήρια.

Διάγραμμα 2 Αλλαγές στα κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες

Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "Κανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών (οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022).

"**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα".

"**Αντίληψη κινδύνου**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Προοπτικές για την αγορά κατοικίας, συμπεριλαμβανομένων των αναμενόμενων εξελίξεων στις τιμές κατοικίας" και "Φερεγγυότητα δανειολήπτη".

Οι "**Άλλοι παράγοντες**" αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

2.3. Κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά

Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2022, τα κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά, επίσης έγιναν αυστηρότερα, για τρίτο συνεχόμενο τρίμηνο. Όπως και για τα στεγαστικά δάνεια, η εξέλιξη αυτή ήταν σύμφωνη με τις προσδοκίες των τραπεζών, όπως αυτές καταγράφηκαν το προηγούμενο τρίμηνο. Ο παράγοντας που συνέβαλε στην υιοθέτηση αυστηρότερων κριτηρίων και αυτό το τρίμηνο ήταν η αντίληψη αυξημένου κινδύνου από τις τράπεζες, η οποία αφορούσε τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές (βλ. **Διάγραμμα 3**). Η φερεγγυότητα των καταναλωτών, αυτό το τρίμηνο, είχε ουδέτερο αντίκτυπο στα κριτήρια.

Διάγραμμα 3 Αλλαγές στα κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες
Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "Ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών (οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022).

"Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα".

"Αντίληψη κινδύνου" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Φερεγγυότητα καταναλωτών" και "Κίνδυνος όσον αφορά τη ζητούμενη ασφάλεια".

Οι **"Άλλοι παράγοντες"** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

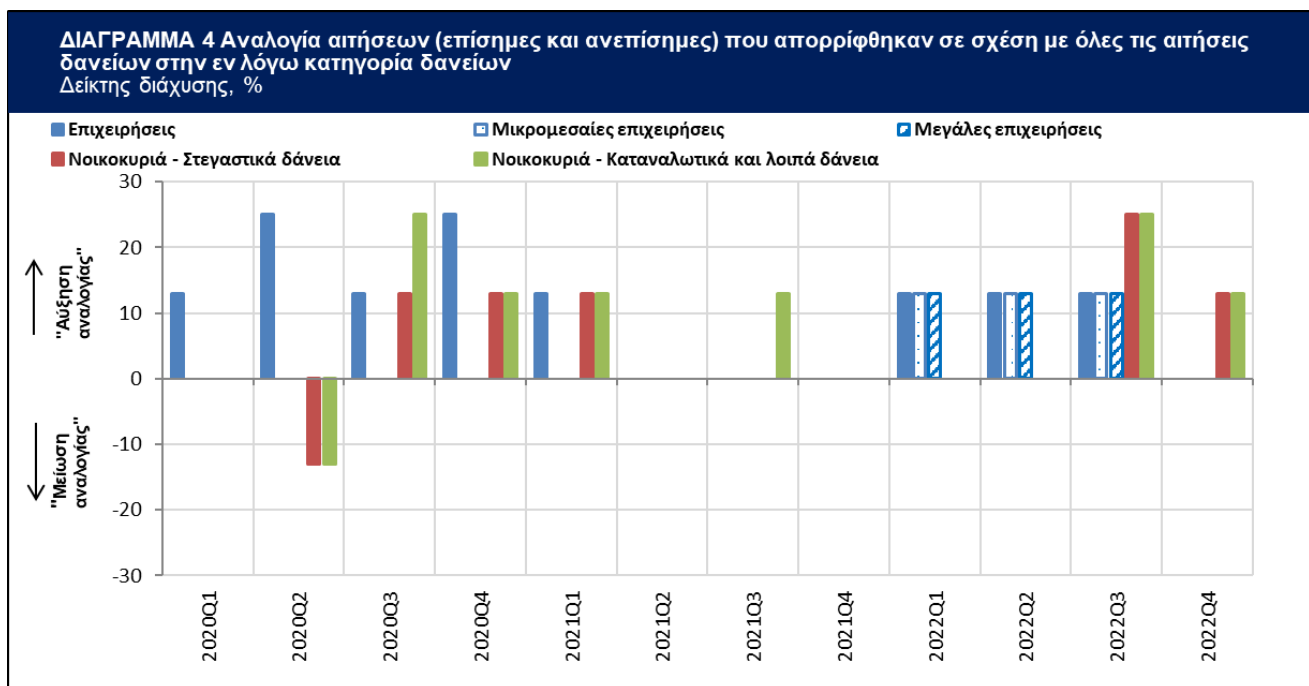
2.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο

Σύμφωνα με τις προσδοκίες των τραπεζών για το πρώτο τρίμηνο του 2023, τα κριτήρια χορήγησης δανείων στην Κύπρο αναμένεται να γίνουν αυστηρότερα για όλες τις κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά και, σε μεγαλύτερο βαθμό, για επιχειρηματικά δάνεια (βλ. **Διαγράμματα 1-3**).

3. Απορριφθείσες αιτήσεις

Η αναλογία των αιτήσεων (επίσημων και ανεπίσημων) οι οποίες απορρίφθηκαν ως προς το σύνολο των αιτήσεων για δάνεια από επιχειρήσεις, παρέμεινε αμετάβλητη κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2022, τόσο για αιτήσεις δανείων από μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσο και για αιτήσεις δανείων από μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 4**).

Αντίθετα, το τέταρτο τρίμηνο του 2022, η αναλογία των απορριφθέντων αιτήσεων για νέα δάνεια προς νοικοκυριά κατέγραψε αύξηση για δεύτερο συνεχόμενο τρίμηνο, για όλες τις κατηγορίες δανείων (βλ. **Διάγραμμα 4**). Η εξέλιξη αυτή ενδεχόμενα να συνεχίσει να αντανακλά την αυξανόμενη οικονομική αβεβαιότητα και την επακόλουθη υιοθέτηση πολιτικής αυστηρότερων κριτηρίων χορήγησης δανείων. Στόχος των τραπεζών φαίνεται να είναι η πρόληψη ως προς την πιθανή ανικανότητα εξυπηρέτησης χρέους στο μέλλον από ευάλωτους δανειολήπτες.

4. Ζήτηση δανείων

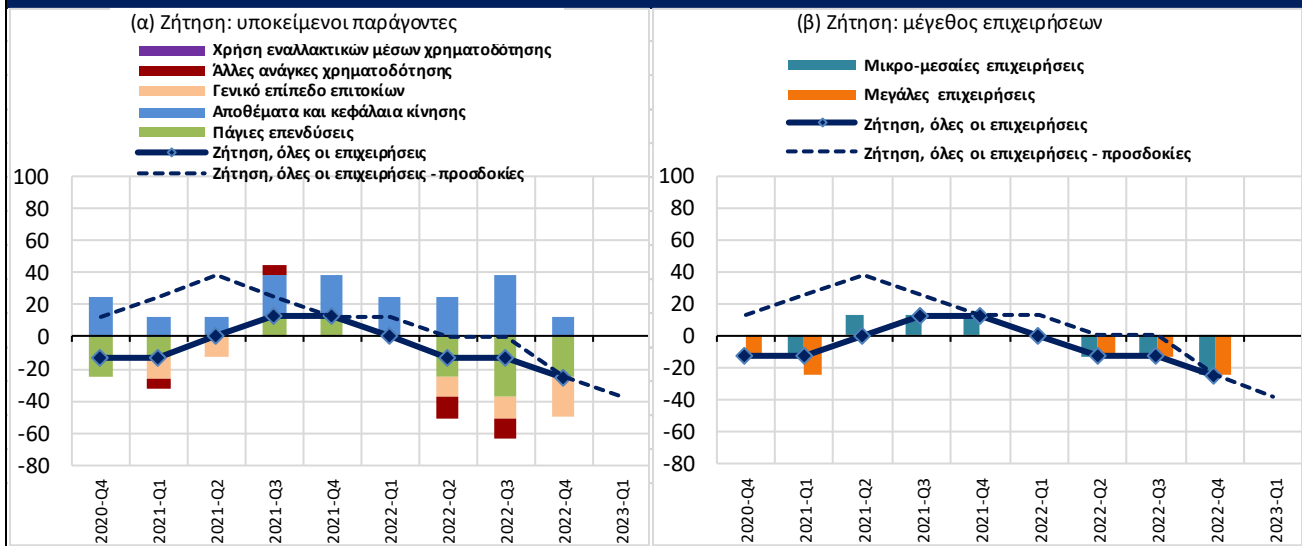
4.1. Ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις

Περαιτέρω μείωση στη ζήτηση δανείων από επιχειρήσεις καταγράφηκε κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2022, εξέλιξη σύμφωνη με τις προσδοκίες που είχαν διατυπωθεί το προηγούμενο τρίμηνο. Η μείωση στην καθαρή ζήτηση επιχειρηματικών δανείων το τέταρτο τρίμηνο του 2022 αποδίδεται, σύμφωνα με την Έρευνα, στη μειωμένη ζήτηση για χρηματοδότηση πάγιων επενδύσεων και στην αύξηση των επιτοκίων. Σημειώνεται ότι, εν μέσω των πληθωριστικών πιέσεων, η ζήτηση δανείων για αποθέματα και κεφάλαια κίνησης σημείωσε αύξηση και το τέταρτο τρίμηνο του 2022, αν και σε μικρότερο βαθμό από το προηγούμενο τρίμηνο ενδεχόμενα λόγω της μείωσης που καταγράφηκε στο κόστος ενέργειας και παραγωγής (βλ. **Διάγραμμα 5(α)**). Η μείωση της καθαρής ζήτησης δανείων κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2022 προήλθε τόσο από μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσο και από μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 5(β)**).

Διάγραμμα 5 Αλλαγές στη ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις:

(α) υποκείμενοι παράγοντες και (β) μέγεθος επιχειρήσεων

Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνσή των αλλαγών στη ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Άλλες ανάγκες χρηματοδότησης**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Συγχωνεύσεις ή εξαγορές και αναδιάρθρωση επιχειρήσεων" και "Αναχρηματοδότηση / αναδιάρθρωση και επαναδιαπραγμάτευση χρέους".

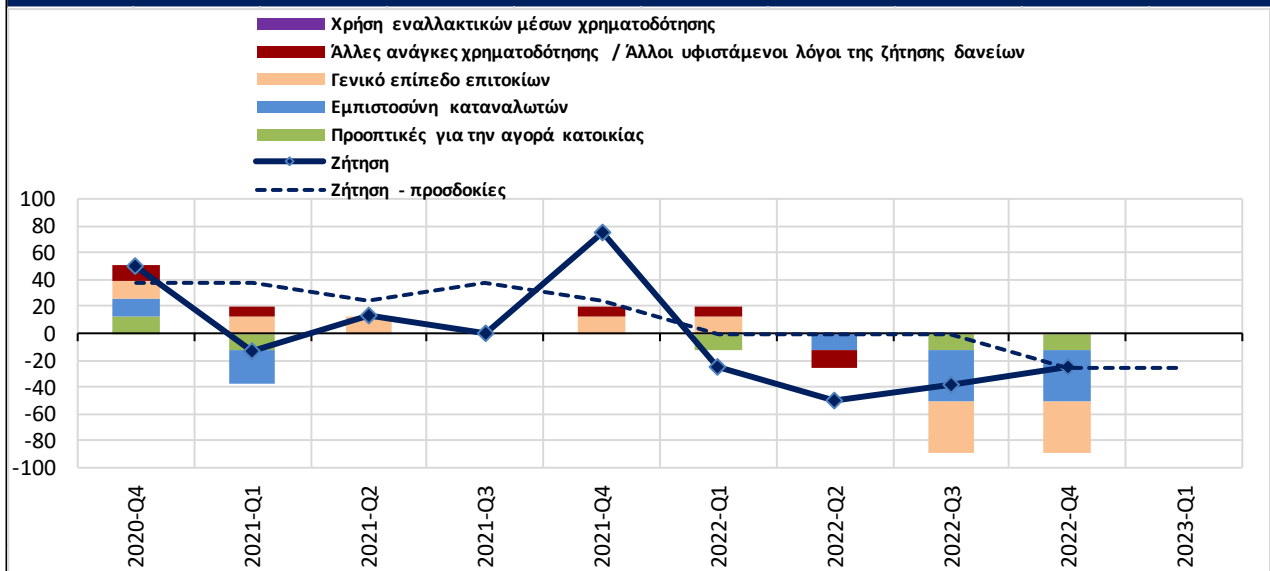
"**Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα", "Δάνεια από μη τραπεζικά ιδρύματα", "Εκδοση/εξόφληση χρεογράφων" και "Εκδοση/εξόφληση μετοχών".

4.2. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για στεγαστικά δάνεια

Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2022, μείωση καταγράφηκε και στην καθαρή ζήτηση για στεγαστικά δάνεια από νοικοκυριά, για τέταρτο συνεχόμενο τρίμηνο, αν και σε μικρότερο βαθμό. Η εξέλιξη αυτή ήταν σύμφωνη με τις προσδοκίες που καταγράφηκαν στην έρευνα του προηγούμενου τριμήνου. Η μείωση της ζήτησης των στεγαστικών δανείων αποδίδεται, σύμφωνα με την Έρευνα, στην αύξηση των επιτοκίων, στην επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και στις λιγότερο ευνοϊκές εκτιμώμενες προοπτικές της αγοράς κατοικιών (βλ. **Διάγραμμα 6**).

Διάγραμμα 6 Αλλαγές στη ζήτηση στεγαστικών δανείων από νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες

Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

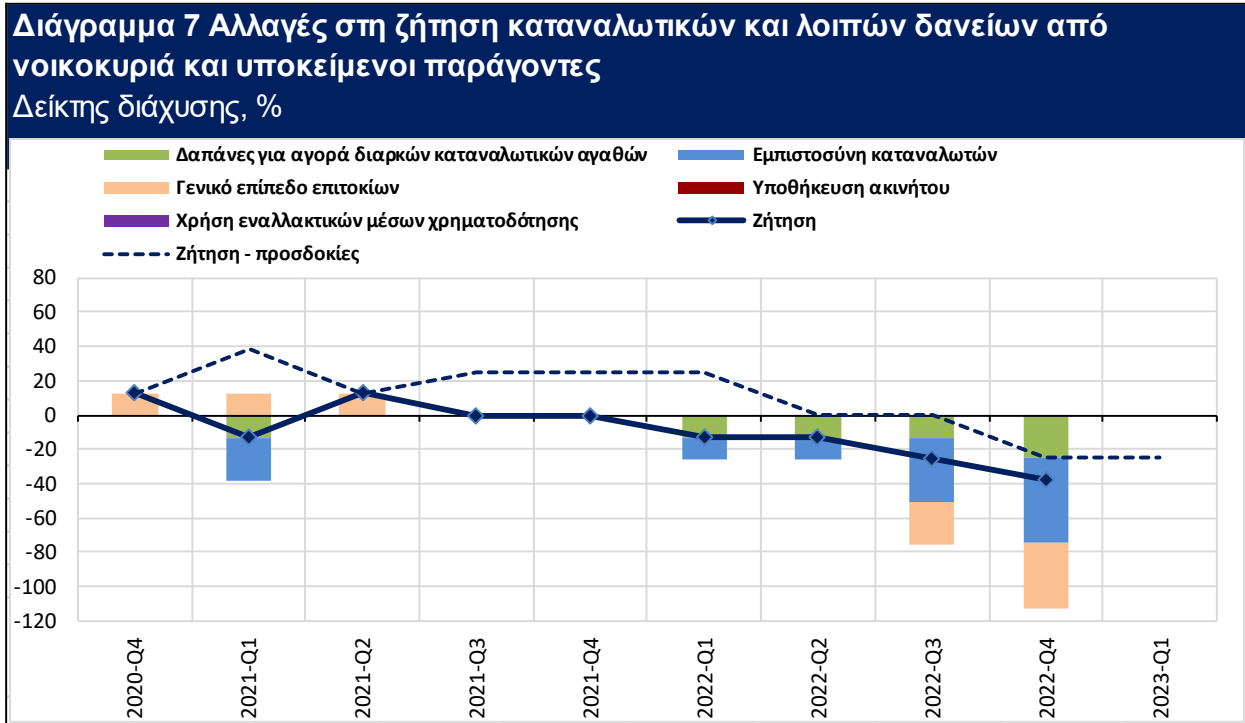
Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στη ζήτηση δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Άλλες ανάγκες χρηματοδότησης / Άλλοι υφιστάμενοι λόγοι της ζήτησης δανείων**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Αναχρηματοδότηση/ αναδιάρθρωση και επαναδιαπραγμάτευση χρέους" και "Κανονιστικό και φορολογικό καθεστώς των αγορών κατοικίας".

"**Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση για αγορά κατοικίας από αποταμιεύσεις/προκαταβολή", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Άλλες πηγές εξωτερικής χρηματοδότησης".

4.3. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια

Η καθαρή ζήτηση καταναλωτικών και λοιπών δανείων από νοικοκυριά συνέχισε να καταγράφει μείωση και το τέταρτο τρίμηνο του 2022, σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τα προηγούμενα τρίμηνα αλλά και σε σχέση με τις προσδοκίες για το εν λόγω τρίμηνο. Σύμφωνα με την Έρευνα, οι παράγοντες που επηρέασαν τη μείωση της ζήτησης αυτής της κατηγορίας δανείων ήταν η περαιτέρω επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, η αύξηση των επιτοκίων και η περαιτέρω μείωση των δαπανών για αγορά διαρκών καταναλωτικών αγαθών (βλ. **Διάγραμμα 7**). Η εξέλιξη αυτή συνεχίζει να αποτυπώνει την αρνητική επίδραση των πληθωριστικών πιέσεων στο πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών.

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στη ζήτηση δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση από αποταμιεύσεις", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Άλλες πηγές εξωτερικής χρηματοδότησης".

"Υποθήκευση ακινήτου" αφορά τον παράγοντα "Καταναλωτικές δαπάνες οι οποίες χρηματοδοτούνται από δάνεια με προσημείωση ακινήτου".

4.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο

Σύμφωνα με τις προσδοκίες των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών για το πρώτο τρίμηνο του 2023, η καθαρή ζήτηση δανείων, τόσο από επιχειρήσεις, όσο και από νοικοκυριά για όλες τις κατηγορίες δανείων αναμένεται να μειωθεί σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο (βλ. **Διαγράμματα 5-7**).

5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

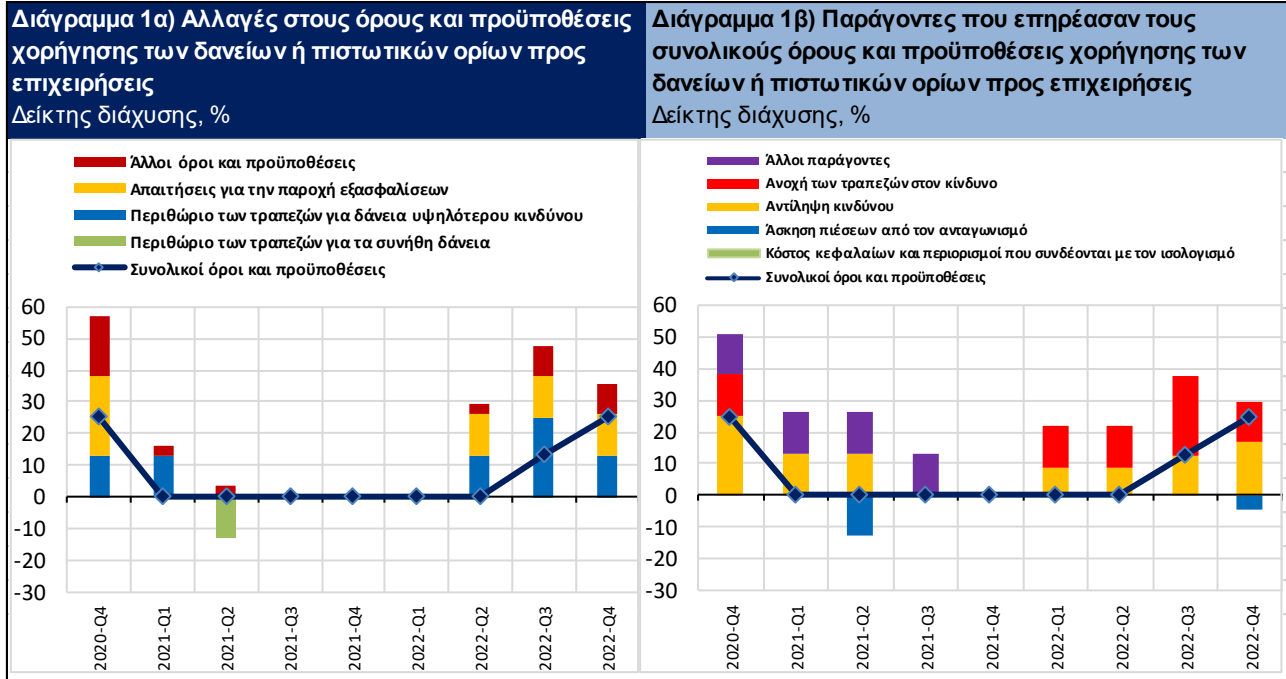
Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων

Οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων αφορούν τις προϋποθέσεις ενός δανείου (νέο δάνειο ή αναχρηματοδότηση δανείου) το οποίο η τράπεζα είναι πρόθυμη να χορηγήσει, δηλαδή τους όρους και προϋποθέσεις του δανείου που στην ουσία έχει εγκριθεί, όπως ορίζονται στη δανειακή σύμβαση μεταξύ της τράπεζας (δανειστή) και του δανειολήπτη. Γενικά, αφορούν το συμφωνηθέν επιτόκιο ή τη διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς, το μέγεθος του δανείου, τις προϋποθέσεις πρόσβασης, καθώς και άλλους όρους και προϋποθέσεις που αφορούν επιβαρύνσεις εκτός τόκων (π.χ. προμήθειες), τις εξασφαλίσεις ή εγγυήσεις τις οποίες οφείλει να παρέχει ο αντίστοιχος δανειολήπτης (συμπεριλαμβανομένων των αντισταθμιστικών υπολοίπων), δανειακές ρήτρες και τη συμφωνηθείσα διάρκεια του δανείου. Οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης πιστώσεων εξαρτώνται από τα χαρακτηριστικά του δανειολήπτη και μπορεί να μεταβάλλονται παράλληλα με τα κριτήρια χορήγησης πιστώσεων ή ανεξάρτητα από αυτά. Για παράδειγμα, μια άνοδος στο κόστος χρηματοδότησης της τράπεζας ή μια επιδείνωση των γενικών οικονομικών προοπτικών μπορεί να οδηγήσει σε πιο αυστηρά κριτήρια έγκρισης (κριτήρια χορήγησης πιστώσεων) και σε πιο αυστηρούς όρους και προϋποθέσεις των δανείων τα οποία η τράπεζα είναι πρόθυμη να εγκρίνει και τα οποία οι πελάτες της είναι πρόθυμοι να αποδεχτούν. Εναλλακτικά, η τράπεζα μπορεί να μεταβάλει μόνο τους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης πιστώσεων (π.χ. αυξάνοντας την απαιτούμενη διαφορά επιτοκίου για να αντισταθμίσει το επιπρόσθετο κόστος/κίνδυνο) και να αφήσει αμετάβλητα τα κριτήρια χορήγησης πιστώσεων.

ΕΤΧ, Ιανουάριος 2023 - Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις για τη χορήγηση δανείων	2022Q4	2023Q1 (προσδοκίες)
Επιχειρήσεις	<i>Αυστηρότεροι</i>	*
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά Δάνεια	<i>Αυστηρότεροι</i>	*
- Καταναλωτικά και λοιπά Δάνεια	<i>Αυστηρότεροι</i>	*

* Η έρευνα δεν περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικά με τις αναμενόμενες αλλαγές στους όρους και τις προϋποθέσεις των δανείων.

Πηγή: ΚΤΚ

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

1α) Ως «**περιθώριο**» ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

“**Άλλοι όροι και προϋποθέσεις**” ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων που αφορούν “Επιβαρύνσεις εκτός τόκων”, “Μέγεθος δανείου ή πιστωτικού ορίου”, “Ρήτρες δανείων” και “Διάρκεια”.

1β) “**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**” ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων “Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση”, “Ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς” και “Κατάσταση ρευστότητας”⁵.

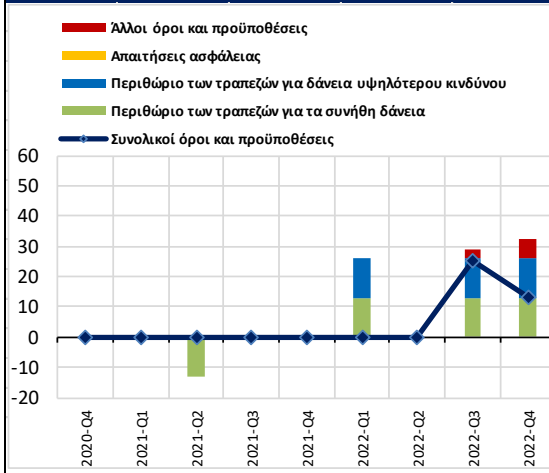
“**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**” ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων “Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα”, “Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα” και “Ανταγωνισμός από χρηματοδότηση μέσω της αγοράς”⁵.

“**Αντίληψη κινδύνου**” ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων “Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές”, “Κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες/φερεγγυότητα δανειολήπτη” και “Κίνδυνος όσον αφορά τις ζητούμενες εξασφαλίσεις”⁵.

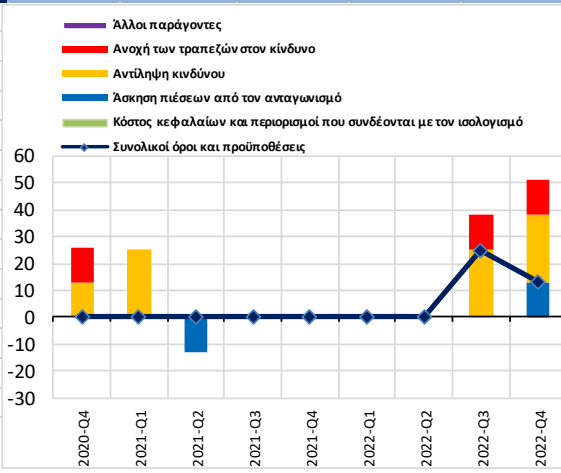
Οι “**Άλλοι παράγοντες**” αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων, οι οποίοι επί του παρόντος σχετίζονται με την πανδημία του κορωνοϊού.

⁵ Οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022.

Διάγραμμα 2α) Αλλαγές στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης των στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά
Δείκτης διάχυσης, %

Διάγραμμα 2β) Παράγοντες που επηρέασαν τους συνολικούς όρους και προϋποθέσεις χορήγησης των στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά
Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

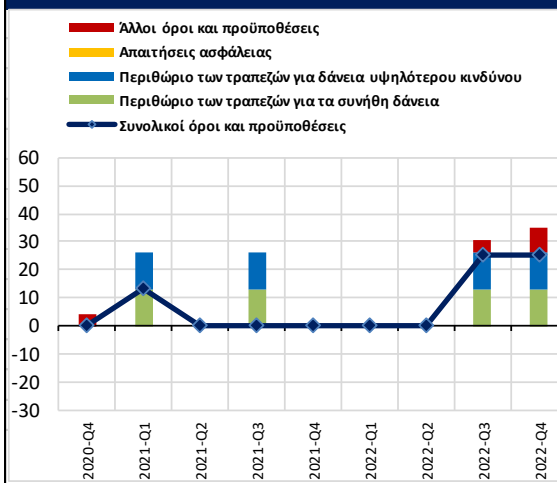
Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

2α) Ως **«περιθώριο»** ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

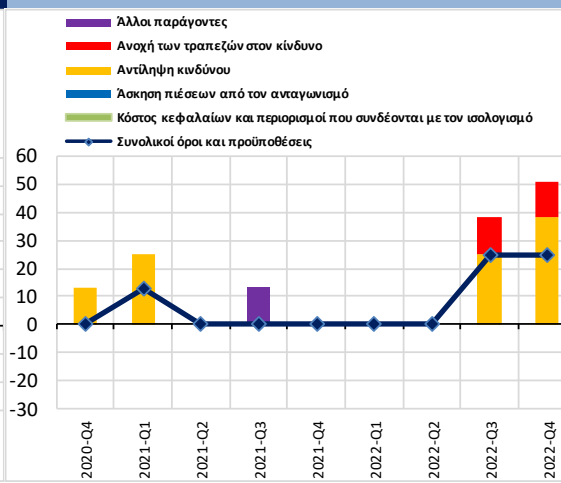
"Άλλοι όροι και προϋποθέσεις" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων: "Λόγος δανείου προς αξία ακινήτου", "Άλλοι περιορισμοί όσον αφορά το μέγεθος του δανείου", "Διάρκεια" και "Επιβαρύνσεις εκτός τόκων".

2β) Οι **"Άλλοι παράγοντες"** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

Διάγραμμα 3α) Αλλαγές στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης των καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά
Δείκτης διάχυσης, %

Διάγραμμα 3β) Παράγοντες που επηρέασαν τους συνολικούς όρους και προϋποθέσεις χορήγησης των καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά
Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

3α) Ως **«περιθώριο»** ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

"Άλλοι όροι και προϋποθέσεις" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων που αφορούν: "Μέγεθος δανείου", "Διάρκεια" και "Επιβαρύνσεις εκτός τόκων".

3β) Οι **"Άλλοι παράγοντες"** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

6. Σημειώσεις

Η Έρευνα Τραπεζικών Χορηγήσεων (ETX) αποτελεί μια ποιοτική έρευνα για τις τραπεζικές χορηγήσεις στη ζώνη του ευρώ και βασικός της στόχος είναι η βελτίωση της πληροφόρησης για τις συνθήκες χρηματοδότησης στη ζώνη του ευρώ. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας απευθύνεται σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα των τραπεζών της κάθε χώρας της ζώνης του ευρώ και καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων για το δανεισμό στις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Για παράδειγμα, περιλαμβάνει ερωτήσεις που αφορούν τα κριτήρια για την έγκριση των δανείων, τους όρους και τις προϋποθέσεις χορήγησης πιστώσεων καθώς και την αξιολόγηση των τραπεζών για τις συνθήκες που επηρεάζουν τη ζήτηση των δανείων. Περαιτέρω πληροφορίες θα βρείτε στην περιγραφή της μεθοδολογίας της εν λόγω έρευνας [εδώ](#).

Σημειώνεται ότι από τον Απρίλιο 2015 το ερωτηματολόγιο της ETX έχει εμπλουτιστεί με επιπρόσθετες ερωτήσεις και συνεχίζεται να εμπλουτίζεται ανά διαστήματα, με στόχο, πάντα, τη βελτιστοποίηση και την παροχή επικαιροποιημένων πληροφοριών στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων νομισματικής πολιτικής. Στα πλαίσια αυτά, δύναται επίσης να προστεθούν και συγκεκριμένες ερωτήσεις ειδικού ενδιαφέροντος για να ερευνηθούν κάποια επίκαιρα θέματα της οικονομίας. Ωστόσο, για τη διασφάλιση της ανωνυμίας των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών, τα αποτελέσματα αυτά δεν δημοσιεύονται στην παρούσα έκθεση.

Τα αποτελέσματα της ETX, η οποία διεξήχθη τον Ιανουάριο του 2023, αναφέρονται στις αλλαγές που σημειώθηκαν το τέταρτο τρίμηνο του 2022, σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο, και στις προσδοκίες των τραπεζών για το πρώτο τρίμηνο του 2023, σε σύγκριση με το τέταρτο τρίμηνο του 2022, όσον αφορά τα κριτήρια χορήγησης και τη ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Τα αποτελέσματα της εν λόγω έρευνας για την Κύπρο δεν είναι σταθμισμένα ως προς το μερίδιο αγοράς της κάθε τράπεζας που λαμβάνει μέρος στην έρευνα, επομένως οι απαντήσεις όλων των συμμετεχόντων έχουν την ίδια βαρύτητα. Η έρευνα καλύπτει περίπου το 85% της αγοράς χορηγήσεων στην Κύπρο που δίνονται σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά της ζώνης του ευρώ. Για την ανάλυση των συγκεντρωτικών αποτελεσμάτων χρησιμοποιείται ο δείκτης διάχυσης (diffusion index). Σημειώνεται ότι ο δείκτης διάχυσης στο 0 μπορεί να υποδηλοί ότι, είτε δεν σημειώθηκε μεταβολή από το προηγούμενο τρίμηνο, είτε ότι οι απαντήσεις των τραπεζών αντισταθμίζονται μεταξύ τους.

Επισημαίνεται ότι τα αποτελέσματα της έρευνας βασίζονται στις απαντήσεις των τραπεζών που συμμετέχουν στην εν λόγω έρευνα και εκφράζουν τη δική τους αντίληψη για τη χρηματοδοτική αγορά στην Κύπρο. Τα αποτελέσματα δεν αντιπροσωπεύουν αντιλήψεις, προσδοκίες ή εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.